

ဆောက်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းမှ လူငယ်များ

ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အန္တရာယ်ရှိသည့် လုပ်ငန်းအမျိုးအစားတစ်ခုဖြစ်ပြီး လုပ်ကိုင်ရသည့် အလုပ်အများစုမှာလည်း ၁၈နှစ်အောက် ရှိနေသူများအတွက် အန္တရာယ်များလွန်းလှပါသည်။ သို့ရာတွင် ဆောက်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းခွင်အမျိုးအစားအပေါ် မူတည်ပြီး အသက်၁၄ နှစ် သို့မဟုတ် ၁၄နှစ်နှင့်အထက် ရှိနေသည့် လူငယ်များ အန္တရာယ်ကင်းစွာ လုပ်ကိုင်နိုင်သည့် အချို့အလုပ်များလည်းရှိပါသည်။ ယေဘုယျ စည်းမျဉ်း တစ်ချို့မှာ အောက်ပါ အတိုင်းဖြစ်ပါသည်-

၁။ မည်သည့်အလုပ်သည် လူငယ်များနှင့် သင့်တော်ပြီး မည်သည့်အလုပ်သည်လူငယ်များနှင့် သင့်တော်မှုမရှိဟု ဆုံးဖြတ်ပါ။

ဥပမာ-

- (က) ကျွမ်းကျင်မှု စွမ်းရည်သစ်များ သင်ယူနိုင်ရန် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းသည့် အခွင့်အလမ်းများ ပေးစွမ်းနိုင်သည့် အလုပ်(သင့်တော်သည်)၊
- (ခ) ရိုးရှင်းသည့် လုပ်ငန်းတာဝန်များ၊ ထမင်းကျွေး၊လဘက်ရည်တိုက်၊ လုပ်ငန်းခွင် သန့်ရှင်းသပ်ရပ် (သင့်တော်သည်)၊
- (ဂ) လက်တွန်းလှည်း သို့မဟုတ် ပစ္စည်းသယ်လှည်းသုံးပြီး လက်သုံး ကိရိယာများ၊ ပစ္စည်းများအား သယ်ယူခြင်း (မလေးလံသည့် ပစ္စည်းများ) (သင့်တော်သည်)၊
- (ဃ) အသက်ရှူကိရိယာ (အန္တရာယ်ရှိ ဓာတုပစ္စည်းများ) သို့မဟုတ် အန္တရာယ်ကာ မျက်မှန်(ဂဟေဆက်) အသုံးပြုလုပ်ကိုင်ရန် လိုအပ်သည့် အလုပ်(မသင့်တော်)၊
- (င) မိမိခန္ဓာကိုယ် အလေးချိန် ၂၀ရာခိုင်နှုန်းထက်ပိုသည့် ကုန်ပစ္စည်းများကိုတွန်းခြင်း၊ ဆွဲခြင်း၊ မတင်ခြင်းများလုပ်ဆောင်ရန် ပါဝင်သည့် အလုပ်များ(မသင့်တော်)၊
- (စ) အဖုံးအကာ မရှိသည့်မြေတူးထားသည့်နေရာများ၊ ယန္တရားကြီးများ သို့မဟုတ် ဖုန်ထူသော လေရှိနေသည့် လုပ်ငန်းခွင်တွင် လုပ်ကိုင်ရသည့် အလုပ်(မသင့်တော်)၊
- (ဆ) လူငယ်များအနေဖြင့် အန္တရာယ်ရှိ ကိရိယာများ မောင်းနှင်လုပ်ကိုင်ရသည့် အလုပ်(မသင့်တော်)၊
- (ဇ) လူငယ်များအနေဖြင့် အမြင့်မှမကျစေရန် အကာကွယ်ပေးသည့် စနစ်မရှိဘဲ အမြင့်တက် လုပ်ကိုင်ရသည့် အလုပ်(မသင့်တော်)၊

၂။ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းသည့် လုပ်ငန်းခွင်ဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ထားပါ။

- (က) လက်သုံးကိရိယာများ၊ လက်နက်တန်ဆာပလာများ အားလုံးသည် ကောင်းမွန်မှု ရှိ၊ မရှိ မကြာခဏ စစ်ဆေးပေးပါ။
- (ခ) ကုန်များ၊ပစ္စည်းများအား အန္တရာယ်ကင်းစွာ သိုလှောင်ထားရှိပါ။
- (ဂ) (သစ်၊ ကျောက်၊ ဘီလပ်မြေ) ပစ္စည်းများအား သယ်ယူ ရွှေ့ပြောင်းရန် လက်သုံးကိရိယာများထုတ်ပေးပါ။ လေးလံသည့် ပစ္စည်းများအား လူငယ်နှင့် ကလေးငယ်များကို သယ်ခိုင်းစေခြင်းမပြုရ။
- (ဃ) မြေတူးထားသည့် နေရာများ၊ လှေခါး၊ ငြိမ်း၊ ကြမ်းနှင့် နံရံများရှိ အပေါက်နေရာများတွင် အကာရံတန်းများ တပ်ဆင်ထားရှိပါ။
- (င) ခလုတ်တိုက် လဲစေသည့်အရာများ မရှိစေရန် လုပ်ငန်းခွင်အား သန့်ရှင်း သပ်ရပ်စွာထားပါ။
- (စ) အခွင့်ရှိသူများသာ ဝင်ထွက်နိုင်ရေး ဝင်၊ ထွက် ကန့်သတ်ထားပါ။

- (ဆ) လူတိုင်း မြင်သာသည့်နေရာတွင် နှောင့်အယှက်ခွင့်မပြုသည့် မူဝါဒအား ရေးသားဖော်ပြထားပါ။
အဆိုပါ မူဝါဒအား စည်းကြပ်ဆောင်ရွက်ပါ။

၃။ လေ့ကျင့်သင်ကြားမှုနှင့် ကြီးကြပ်မှုပေးပါ။

- (က) ပစ္စည်းများအား မည်သို့ မှန်ကန်စွာမရမည် သို့မဟုတ် လက်သုံးကိရိယာများ၊ လက်နက်တန်ဆာ ပလာများအား မည်သို့ ဘေးကင်းစွာ အသုံးပြုရမည်ကဲ့သို့သော ၎င်းတို့၏ အလုပ်၏ အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်သည့် နေ့စဉ်လုပ်ငန်းများအား လုပ်ကိုင်နိုင်ရန် သင့်အား လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးရမည်။
- (ခ) သင့်အား မည်သည့်အရာများက အန္တရာယ်ရှိသည်ကို ပြသပေးရမည်ဖြစ်ပြီး အနီးကပ်ကြီးကြပ်ပေးရ မည်လည်း ဖြစ်ပါသည်။
- (ဂ) အသက် ၁၈ နှစ်အောက်များအတွက် သင့်လျော်မှု မရှိသည့်အလုပ်များတွင် သင့်အား မည်သည့်အခါမျှ လုပ်ကိုင်ခွင့် မပြုရပါ။

၄။ ဥပဒေကိုသိပါ။ ဥပဒေအတိုင်း လိုက်နာလုပ်ကိုင်ပါ။

မြန်မာနိုင်ငံမှ ဥပဒေများသည် လူငယ်အလုပ်သမားများအား အကာအကွယ်ပေးထားပါသည်။ အလုပ်ရုံများ ဥပဒေ(ပြင်ဆင်)အရ အားကို အသုံးပြု၍ဖြစ်စေ အသုံးမပြုဘဲဖြစ်စေ လုပ်သား ၅ ယောက်နှင့် အထက် လုပ်ကိုင် နေသည့် ပြုလုပ်မှုလုပ်ငန်းစဉ် နေရာများသည် အကျုံးဝင်ပါသည် (ပုဒ်မ ၂ (ထ))။ အဆိုပါ အလုပ်ရုံများ ဥပဒေသည် လူရွယ်နှင့် ကလေးများနှင့်စပ်လျဉ်းပြီး အောက်ပါအတိုင်းတားမြစ်ထားပါသည်-

- (က) ကလေးငယ်၏ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် အကျင့်စာရိတ္တကို ထိခိုက်ပျက်စီးစေမည့်အလုပ်၊ သို့မဟုတ် ခေါင်းပုံဖြတ်ခံရမည့် အလုပ်၊(ပုဒ်မ ၇၅)
- (ခ) ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိစေနိုင်မည့် ကြီးမားလေးလံသည့် ကုန် ပစ္စည်းများအားသယ်ခြင်း သို့မဟုတ် ပြောင်း ရွှေ့ခြင်း၊ (ပုဒ်မ ၃၆)၊
- (ဂ) အလုပ်ချိန်ကြာမြင့်ခြင်း (တစ်နေ့ ၄နာရီထက်ကျော်လွန်) သို့မဟုတ် ညဖက်ခိုင်းစေခြင်း၊ (ပုဒ်မ ၇၉)
- (ဃ) ဆရာဝန်၏ အလုပ်လုပ်ကိုင်ရန် သင့်တော်ကြောင်း လက်မှတ်မပါဘဲလုပ်ကိုင်ခြင်း (ပုဒ်မ ၇၇)

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အလုပ်သမားရေးရာအဖွဲ့ ပြဌာန်းချက်အမှတ် ၁၈၂ အရ အန္တရာယ်ရှိ သည့် အလုပ်အဖြစ် အောက်ပါအတိုင်း အဓိပ္ပါယ်သတ်မှတ်သည့်အပေါ် ဆောင်ရွက်ပေးရန် တာဝန်ရှိပါသည်- ၎င်းတို့၏ ကျန်းမာရေး၊ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး ချမ်းသာရေး သို့မဟုတ် အကျင့်စာရိတ္တ ပျက်စီးစေနိုင်သည့် အလုပ်များတွင် အသက် ၁၈ နှစ်အောက် မည်သူ့ကိုမျှမခိုင်းစေရ။

ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး

ဆောက်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းရှိ လူငယ်အလုပ်သမားများအတွက် အကြီးမားဆုံး အန္တရာယ်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။

- (၁) ပြုတ်ကျခြင်း
တွင်း၊ အပေါက်ထဲ သို့မဟုတ် မြင့်မားသည့်နေရာမှ ပြုတ်ကျခြင်း(နံရံ၊ လှေခါး၊ ငြမ်း၊အမိုး)
- (၂) ရိုက်မိထိမိခြင်း
ယဉ်တစ်စီးစီးဖြင့် တိုက်မိခြင်း သို့မဟုတ် သူတို့အပေါ် တစ်ခုခုပြုတ်ကျထိမိခြင်း (လက်သုံးကိရိယာ၊ သစ်လုံး၊ ကျောက်ခဲ)
- (၃) အပူ
ရေမသောက်ရဘဲ၊ နားချိန်မရဘဲ ပူပြင်းသည့် နေရောင်အောက်တွင် အချိန်ကြာမြင့်စွာလုပ်ကိုင်ရခြင်း၊
- (၄) ဓါတ်လိုက်ခြင်း
အမြင့်မှ သွယ်တန်းထားသည့် ဓါတ်ကြိုးများ အနားတွင် အလုပ်လုပ်ခြင်း သို့မဟုတ် မြေစိုက်ကြိုး မချသည့် လျှပ်စစ်လက်သုံးကိရိယာများ အသုံးပြုခြင်း၊

လူငယ်အလုပ်သမားများအတွက် ဆောက်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းရှိ အခြား အန္တရာယ်များနှင့် ၎င်းတို့အား မည်သို့ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရမည်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။

ပြုတ်ကျခြင်း	• <u>လှေကား</u> မတက်မီ လှေကားများသည် ခိုင်မာပြီး တည်ငြိမ်မှု ရှိ၊ မရှိ အမြဲစစ်ဆေးရန်နှင့် လှေ ကားအား လက်(၂)ဖက်ဖြင့် အမြဲကိုင်ထားရန် လူငယ်များကို ပြောပါ။ • <u>လျှောက်လမ်း</u> လမ်းလျှောက်ရန်နှင့် အလုပ်လုပ်ရန် နေရာများအားလုံးကို လုပ်ငန်းသုံး ပစ္စည်းများ၊ အကျိုးအပဲ့များ မရှိစေရန် ရှင်းလင်းဖယ်ရှားထားပါ။ ကြိုးများ၊ ရေပိုက်များအား မသုံးချိန်တွင် လိပ်ပြီး သေသေချာချာ သိမ်းဆည်းထားပါ။ • <u>ငြမ်း</u> အကာမပါသည့် ငြမ်းတွင် လူငယ်များအား အလုပ်မလုပ်ပါစေနှင့်။ • <u>အဝတ်အစား</u> လူငယ်များအား ရှူးဖိနပ်စီးရန် ဖြစ်နိုင်ပါက ချော်မကျစေသည့် ရော်ဘာ ဆိုးပြားတတ် ရှူးဖိနပ်ကို စီးရန်ညွှန်ကြားထားပါ။ • <u>အပြုအမူ</u> လူငယ်များအား လေးလွန်းသည့် အရာများအား သယ်မခြင်း မပြုရန် ညွှန်ကြား ထားပါ။
(အကြောက်)ဒဏ်	• <u>မခြင်း</u> လူငယ်များအား ဘေးကင်းစွာ မသည့်နည်းလမ်းကို သင်ကြားပေးပါ။ ■ ပစ္စည်းအား မရန်ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ပါ။ သင့်ခါးကို မသုံးဘဲ ခြေထောက်ကြွက်သား အားကို အသုံးပြုလျက် ပစ္စည်းအား မပါ။ ■ သင့်ကိုယ်ရှေ့တွင် ပစ္စည်းအား ဆုပ်ကိုင်ထားပါ။ ■ သင့်ခြေထောက်များကို ရွှေ့ပြီး လှည့်ပါ။ သင်ခန္ဓာကိုယ် ကို မလိမ်မိ ပါ စေနှင့်။ • <u>သယ်ခြင်း</u> လူငယ်များ အနေဖြင့် လက်တွန်းလှည်းများကို သုံးပြီး ပစ္စည်းများကို သယ်မခြင်း ပြု၊ မပြုနှင့် လူကြီးအလုပ်သမားများက လေးလံသည့် ပစ္စည်းများအား သယ်မခြင်း ရှိ၊ မရှိ စောင့်ကြည့်ပေးပါ။ (လူငယ်များ၏ အရိုးများသည် ဖွံ့ဖြိုးနေဆဲ ဖြစ်သဖြင့် အလွယ်တကူ ဒဏ်ရာရရှိနိုင်ပါသည်။)

ထိခိုက်ဒဏ်ရာ ရရှိခြင်း	• <u>ယာဉ်များ</u> ထရပ်ကားများ၊ ထရက်တာများ သို့မဟုတ် အခြားယာဉ်များအား လူငယ်များကို မောင်း နှင်ခွင့်မပြုပါနှင့်။ ယန္တရားကြီးများ အလုပ်လုပ်နေသည့် နေရာတွင် လူငယ်များအား အလုပ်လုပ်ခိုင်းပါနှင့်။ • <u>အားသုံး ကိရိယာများ</u> လူငယ်များအား မော်တာဖြင့် မောင်းနှင်သည့် လွှများ၊ လွန်များသို့ တူများသုံး၍လုပ်ကိုင် နေသည့် နေရာများတွင် အလုပ်လုပ်ခွင့်မပြုပါနှင့်။ • <u>တုန်ခါမှု၊ အလင်းရောင် သို့မဟုတ် ဆူညံသံအန္တရာယ်</u> ခဲဂဟေဆက်ခြင်း၊ ဂဟေဆက်ခြင်း၊ အားသုံးကျောက်စက် သို့မဟုတ် ကော်ဖတ်စက်များ အသုံးပြုလုပ်ကိုင်နေသည့် လုပ်ငန်းခွင်နေရာများနှင့် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ကြားရအောင် အော်ဟစ်ပြောဆိုရသည့် လုပ်ငန်းခွင်နေရာများတွင် လူငယ်များအား လုံးဝ အလုပ် လုပ်ခွင့်မပြုပါနှင့်။ • <u>လျှပ်စစ်</u> ပျက်စီးနေသည့် သို့မဟုတ် ရေစိုနေသည့် လျှပ်စစ်သုံးပစ္စည်းများ သို့မဟုတ် ဝါယာကြိုး များအားတွေ့မြင်ပါက သင့်အား လာရောက်အသိပေးပြောကြားရန် လူငယ်အလုပ်သမား များအား ညွှန်ကြားထားပါ။ • <u>ပြတ်ရှုခြင်းနှင့် အညှိအမဲများ</u> လူငယ်များအနေဖြင့် ဆောက်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း လုပ်ကိုင်ပါက ဖိနပ် အမာများ၊ လက်အိပ်များ ဝတ်ဆင်အသုံးပြု လုပ်ကိုင် စေရေးအသေအချာ ဆောင်ရွက်ထားပါ။ • <u>ခေါင်းပေါ်သို့ တစ်ခုခုပြုတ်ကျထိမိ၍ ခဏတာ သတိမေ့သွားခြင်း</u> အမိုး သို့မဟုတ် အဆောက်အဦ၏ အစွန်းမှ အောက်သို့ ပစ္စည်းများပြုတ်မကျစေရန် အကာများ တပ်ဆင်ထားပါ။
ဓာတုပစ္စည်းများနှင့် အမှုန်များ	• <u>လောင်စားခြင်း</u> လူငယ်များအား ကော်၊ သင်္ဘောဆေး သို့မဟုတ် ဖျော်ရည်များ သုံးစွဲလုပ်ကိုင်ရသည့် အလုပ်များအားလုပ်ကိုင်ခွင့်မပြုပါနှင့်။ အန္တရာယ်ရှိသည့် ဓာတုပစ္စည်းများသုံးစွဲလုပ်ကိုင် နေသည့် အလုပ်ခွင်နေရာတွင် လူငယ်များအား အလုပ်လုပ်ခွင့် မပြုပါနှင့်။ အသက်ရှူ ကိရိယာသုံးစွဲလုပ်ကိုင်ရန် လိုအပ်သည့်အလုပ်ဖြစ်ပါက လူငယ်များအတွက် အန္တရာယ်ရှိ ပါသည်။(လူငယ်များသည် အဆိပ်အတောက်ရှိသည့် ဓာတုပစ္စည်းများကြောင့် ထိခိုက် လွယ်ပါသည်။) • <u>အဆိပ်သင့်ခြင်း</u> လူငယ်များအားမီးခံကျောက်ဂွမ်း၊ ခဲ သို့မဟုတ် ရေနံမှထုတ်သည့် ပစ္စည်းများ အနီးတဝိုက်တွင် အလုပ်လုပ်ခွင့် မပြုပါနှင့်။ • <u>အဆုတ်ပျက်စီးခြင်း</u> လွှစာမှုန့်နှင့် အခြားအမှုန်များအား ရေစိုတံမျက်လှည်း အဝတ်သုံး၍ မှန်မှန် သန့်ရှင်းရေး လုပ်ပေးပါ။

အပြုအမူ သဘောထား	• လူကြီး အလုပ်သမားများအနေဖြင့် လူငယ်အလုပ်သမားများအပေါ် ကြမ်းတမ်းသည့်အသုံးအနှုန်းများ သုံးစွဲခြင်း သို့မဟုတ် ခြိမ်းခြောက်ခြင်းမရှိစေရေး အသေအချာလုပ်ဆောင်ထားပါ။ • အကြမ်းဖက်ခြင်း သို့မဟုတ် နှောင့်ယှက်ခြင်း သို့မဟုတ် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ မတော်တရားဆောင်ရွက်သည့် ဖြစ်ရပ်များကို သည်းခံ ခွင့်လွှတ်မှုမရှိကြောင်း ပြသထားပါ။ ဖြစ်ပါက ချက်ခြင်းအရေးယူ ဆောင်ရွက်ပေးပါ။
လုပ်ငန်းခွင် အခြေအနေများ	• ရေဓာတ်သွင်းပေးခြင်း သန့်ရှင်း အေးမြသည့်ရေပေးထားပြီး ပူသည့်အခါ အလုပ်သမားများအား ရေများများသောက်ခိုင်းပါ။ • နေရောင်မှ ကာကွယ်ပေးခြင်း နေရောင် သို့မဟုတ် အပူဒဏ်မှ သက်သာစေရန် အနားယူချိန် သတ်မှတ်ပေးပြီး နားနေစရာစီစဉ်ထားပေးပါ။ • အလုပ်ခန့်ထားမှု ဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ် သူတို့၏ အလုပ်တာဝန်၊ အလုပ်ချိန်၊ လုပ်ခတို့အား ဖော်ပြပေးထားသည့် အလုပ်ခန့်ထားမှုဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်အား လူငယ်အလုပ်သမားတိုင်း အနေဖြင့် ချုပ်ဆိုထားနိုင်စေရေး အသေအချာစီစဉ်ဆောင်ရွက်ထားပါ။ • ဆေးကုသမှု ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းခွင်တွင် ပစ္စည်းအစုံအလင်ပါဝင်သည့် အရေးပေါ်ရှေးဦးသူနာပြုသေတ္တာလုံး ထားရှိပေးပါ။ လူငယ်အလုပ်သမား ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိပါက ပြုစုစောင့်ရှောက်ပေးရန် သွားရေးလာရေးနှင့် ရန်ပုံငွေစီစဉ်ထားရှိပေးပါ။

သင့်အနေဖြင့် အကူအညီရယူလိုပါက သို့မဟုတ် သတင်းအချက်အလက်များ ထပ်မံသိရှိလိုပါက အောက်ပါ လိပ်စာသို့ ဆက်သွယ်ပေးပါ။

**Fundamental Principles and Rights at Work
Branch (FUNDAMENTALS)**

International Labour Organization

4 route des Morillons
CH-1211 Geneva 22 – Switzerland
Tel.: +41 (0) 22 799 61 11
Fax: +41 (0) 22 798 86 95

fundamentals@ilo.org - www.ilo.org/childlabour

[@ILO_Childlabour](https://twitter.com/ILO_Childlabour)

ILO Yangon Office

No. 1 Kanbae (Thitsar) Road
Yankin Township
Yangon – Myanmar
Tel: +(951) 233 65 39
Fax: +(951) 233 65 82

yangon@ilo.org - www.ilo.org/yangon